

СТИЛІСТИКА. ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

УДК 81: 811.14'06

КОНЦЕПТ “ВІЙНА”: МОВНА ОБ’ЄКТИВАЦІЯ У ГРЕЦЬКОМУ МЕДІАТЕКСТІ (ВИСВІТЛЕННЯ ПОДІЙ В УКРАЇНІ 2022–2024 РОКІВ)

Роксоляна Оліщук

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
roksolyana.olishchuk@lnu.edu.ua*

Христина Куйбіда

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
khrystyna.kuybida@lnu.edu.ua*

Дослідження присвячено аналізу мовного відображення концепту “війна” у статтях грецького медіавидання CNN Greece за двоохрічний період – з лютого 2022 року до лютого 2024 року на тему російської війни в Україні. Досліджуване концептуалізоване поняття розглянуто на основі різнорівневих мовних засобів. Найперше виділено стрижневу номінацію війни – “πόλεμος” та споріднені одиниці, зокрема однокореневі слова, деривати, серед яких чимало композитів. Розглянуто також мовну об’єктивіацію концепту неоднослівними вербалізаторами номінації війни, синонімічні та антонімічні ряди, синтаксичні сполучення з мовними одиницями різних лексико-граматичних класів (а саме атрибутивні, номінативні та предикативні синтагми), певні стилістичні явища (асоціація, перелічення, перифраза). Образні засоби, серед яких епітети, метафоричні та метонімічні сполучення, використовуються в медіатекстах для підсилення негативного емоційного враження від війни. На основі аналізу виявлено, що війна в Україні зображається в грецьких ЗМІ як агресивна та кривава. Концепт “війна”, як доведено у статті, характеризується багатогранністю та складністю номінативного поля в досліджуваному медіатексті, з негативною оцінною маркованістю стосовно держави-агресора. Мовні засоби-репрезентанти аналізованого концепту в грецьких медіатекстах відіграють ключову роль у формуванні негативного ставлення до подій в Україні грецького читача, у створенні та підтримці відповідного емоційного настрою.

Ключові слова: війна, концепт, вербалізатор, маркованість, медіатекст.

*Δύο χρόνια μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία
οι απώλειες στα πεδία διαρκώς αυξάνονται, οι συσχετισμοί της Δύσης
κλυδωνίζονται*

και το τέλος της κρίσης σήμερα μοιάζει πολύ μακρινό...

(24.02.2024-CNN Greece) –

*Два роки після російського вторгнення в Україну – кількість жертв на
місцях зростає, баланс сил країн Заходу похитнувся, і завершення кризи сьогодні
здається дуже далеким....*

Вступ. У процесі глобальних суспільно-демократичних змін у світі та загалом різного роду загроз існування людства каталізатором стають драматичні події в Україні. В одну мить суспільство було змушене переосмислити цінності, а нова реальність суттєво вплинула на масову свідомість.

Умови ж існування в нашій державі, починаючи з 24 лютого 2022 року і до тепер, можна схарактеризувати лише одним страшним словом – “війна”. Але чи це наша війна? І що таке війна?

Війна, згідно з тлумаченням словника, – це організована збройна боротьба між державами, суспільними класами тощо; стан ворожнечі між ким-небудь; суперечка, сварка з кимось; боротьба [7]. Але як же правильно назвати боротьбу українців за незалежність і дії російського агресора? Чи війна це? Чи є все у нашому випадку так однозначно, згідно з міжнародними конвенціями¹ щодо “оголошення війни”, “прав ведення війни”?

Війна, як неминучий феномен, привертала і привертає увагу політиків, філософів, соціологів, а з погляду його мовної об’єктивації, звісно ж, лінгвістів. Характерна для багатьох ранніх суспільств, війна вважалася одним з видів їх повсякденної праці. Згадаймо лише слова філософа Геракліта: “Війна – батько всіх”. На жаль, така точка зору для багатьох продовжує існувати і зараз. Визначаючи неминучість війн, їх ініціатори всіляко намагаються завуалювати свої злочини щодо міжнародного миру, і називають свою відкриту агресію “спеціальною воєнною операцією”, ледь не “благородною місією”.

“Повномасштабне вторгнення” – так українська військова влада називає дії Росії, вказуючи на те, що війна, котра спалахнула на території України, є формою агресії. І як не назвеш це явище безправного насильства – вторгнення, конфлікт, агресія, війна, – вочевидь останнє поняття, а саме позначення “війна”, викликає найсильнішу емоційну відповідь у читача/слухача/глядача. Також однозначним залишається факт, що війна в Україні – це наслідок, стан, який спричинила агресія росії [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує незгаслий інтерес науковців до вербалізації споконвічно актуального поняття “війни”. Концепт “війна” активно досліджувався на матеріалі різних мов (давньогрецької, української, англійської, французької, німецької тощо) в різні часи і на базі різножанрових матеріалів

¹ Конвенція про відкриття воєнних дій, Гаага, 1907; Женевські конвенції 1949 року та Додаткові протоколи від 1977 року.

(В. Верьовкін, Т. Вільчинська, О. Данилейко, Р. Коваленко, В. Міщенко, Г. Яворська, G. Lakoff, O. Materynska та ін.). Враховуючи специфіку концепту, дослідники розглядають “війну” з лінгвокультурного погляду, розкривають мовну картину певного народу в кореляції з його мовною свідомістю і з розмежуванням між високою метою справедливої війни (боронити край) та несправедливою.

Сьогодні, під час відкритої російської агресії щодо України, коли тема війни бентежить практично всю світову спільноту, коли журналісти активно викладають інформацію про останні події, зачіпають проблему переосмислення людських цінностей, прагнучи здобути увагу читача, аналіз іноземного медіадискурсу стосовно цієї теми вважаємо особливо актуальним. Одним з останніх досліджень грецьких ЗМІ є образ війни в Україні, який представив у своїй роботі Ioannis E. Kotoulas [10]. Автор зосередив увагу на російських дезінформаційних патернах і фейкових новинах. Вивчення ж концепту “війна” з погляду лінгвостилістичних засобів його вербалізації в грецькому інформаційному медіапросторі останніх двох років на тему російської війни в Україні не було предметом спеціальних досліджень. Тому це й стало метою представленої роботи. Предметом аналізу є засоби вербалізації концепту “війна” на різних мовних рівнях. Об’єктом дослідження стали тексти статей медіавидання CNN Греесе, присвячені “війні в Україні” в період за два роки – з 24 лютого 2022 року до 24 лютого 2024 року. Зазначимо, що тема російської війни в Україні зайняла чимало місця на сторінках грецького медіа-видання, відповідно формуючи настрої його читачів.

Методологія дослідження. У час глобального інформаційного впливу мовна вербалізація такого типу подій як “війна” відіграє важливу роль у формуванні суспільної свідомості, яка впродовж історії стала обов’язковим елементом світобачення українців. Вивчення мовного відображення культурного простору через концепти є одним із пріоритетних напрямків у лінгвістиці. А зі зміною цінностей, з конфігурацією історичних чи інших соціальних умов, змінюється й важливість тих чи інших концептів, що звісно ж відображається в мові, в частотності певних слів, висловлювань. Саме тому “війну в Україні” розглянемо через поняття “концепт”, який, як і О. Селіванова, трактуємо як “інформаційну структуру свідомості, що являє собою структуровану сукупність знань про об’єкт концептуалізації, вербальних і невербальних, набутих шляхом взаємодії різних пізнавальних механізмів” [6, с. 261–262]. Ядром мовного концепту вважається стрижневе слово, смислова домінанта, на котру у процесі осмислення нашаровуються нові семи, що в тексті реалізуються через мовні одиниці. Отож, опираючись на методологічні підходи відомих лінгвістів, з’ясуємо всю систему мовних засобів, що можуть виступати вербалізаторами концептів, а саме: окремі слова, словосполучення, фразеологічні одиниці, речення, ширший контекст [4; 5].

Особливо актуальним та цікавим є таке дослідження на матеріалі медіатексту, який вважається одним із найефективніших знарядь боротьби в сучасних військово-політичних реаліях. У ХХІ столітті саме інформаційно-комунікативні технології є одним з найпотужніших видів дипломатичної зброї, які сприяють виробленню нових стратегій комунікації держав, консолідації спільних зусиль партнерів, а також

створюють ефект розмиття кордонів, що в нашому випадку зумовлює західний світ співпереживати події в Україні у реальному часі. Отож, для того щоб зрозуміти принципи і потенції впливу медіапродукції, до уваги беремо поняття медіатексту з повним врахуванням його особливостей – з великої кількості характеристик акцентуються головні ті, які пов’язані з впливом на органи сприйняття та нервову систему, що зумовлено природою ЗМІ [8, с. 116].

Результати дослідження та їхнє обґрунтування. Основним репрезентантом будь-якого концепту є слово, яке містить, передає та акумулює інформацію, важливу для певного соціуму, слово-концепт – як вмістилище узагальненого культурного смислу [3, 10].

Центральною мовною одиницею у грецькій мові, яка репрезентує концепт “війна”, найбільш повно передаючи його зміст, тобто стрижневим словом вказаного концепту, є лексема *πόλεμος*. Походження слова виводиться ще з давньогрецької мови як складання основ *πολλούς + αμην (θερίζειν)* або від *πόλις*чи *πέλω (κινούμαι) + ε + μο* [9, с. 628–629]. *Πόλεμος*, а також лексичні одиниці, утворені від того самого кореня, які належать до інших частин мови, разом утворюють номінативне поле концепту “війна”.

Πόλεμος в словнику грецької мови тлумачиться так: 1. *ένοπλη σύγκρουση μεταξύ κρατών, λαών, ομάδων-ευρείας έκτασης στρατιωτική σύρραξη, που διαρκεί ένα σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα* (збройний конфлікт між державами, народами, угрупованнями; широкомасштабний військовий конфлікт, що триває відносно тривалий період часу). 2. *έντονος, σκληρός αγώνας, πάλη για επικράτηση, ανταγωνισμός* (напружена, жорстка боротьба, боротьба за першість, конкуренція). 3. *έντονη προσπάθεια, εκστρατεία ενάντια σε κτ. ή σε κπ* (інтенсивні зусилля, кампанія проти когось/чогось) [11].

Стосовно загального вживання лексеми *πόλεμος*, цитуємо CNN Greece. Папа Франциск висловив свій заклик: *“Ποτέ πόλεμος! Σκεφθείτε, κυρίως, τα παιδιά, από τα οποία στερείται η ελπίδα μας αξιοπρεπούς ζωής: παιδιά νεκρά, τραυματισμένα, ορφανά, που παίζουν με απομεινάρια όπλων... Εν ονόματι του Θεού, σταματήστε!” (12 Μαρτίου 2022 23:15)*¹ – “Війна – ніколи! Подумайте, передусім, про дітей, яких позбавлено надії на гідне життя: дітей, які померли, поранених, сиріт, які граються залишками зброї... В ім’я Бога, зупиніться!” Цитуємо статтю CNN щодо зустрічі президентів: *“Μην τα παρατάτε”, ήταν η προτροπή του αμερικανού προέδρου Τζο Μπάιντεν στον ουκρανό ομόλογό του Βολοντίμιρ Ζελένσκι σχετικά με τον πόλεμο απέναντι στους ρώσους εισβολείς, κατά τη συνάντηση των δύο ηγετών σήμερα στην Ουάσινγκτον. «Θα παραμείνουμε στο πλευρό σας», τόνισε ο Μπάιντεν, διαβεβαιώνοντας τον Ζελένσκι πως η Ουκρανία θα εξακολουθήσει να έχει την στήριξη των ΗΠΑ (12 Δεκεμβρίου 2023 23:10)* – “Не відступайте», закликав американський президент Джо Байден свого українського колегу Володимира Зеленського щодо війни проти російських загарбників під час зустрічі двох лідерів сьогодні в Вашингтоні. “Ми будемо на вашому боці”, підкреслив Байден, запевняючи Зеленського, що Україна і далі матиме підтримку США”. Кремль вкотре заявляє: *Η βοήθεια από την ΕΕ δεν θα αλλάξει την έκβαση στον πόλεμο της Ουκρανίας (27 Δεκεμβρίου*

¹ У наведених дужках тут і надалі вказано дату і час публікації в CNN Greece.

2023 17:17) – Δοπομολα βιδ ΕС не змінить хід вїїни в Уκράїνι. Читаемо також: *Από την έναρξη του πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, ο Μεντβέντεφ εμφανίζεται ως ένας σκληροπυρηνικός και επανειλημμένα έχει απειλήσει με χρήση πυρηνικών όπλων (11 Ιανουαρίου 2024 22:53)* – З початку російської вїїни проти Уκράїни Медведєв виступає як твердолїнійний політик і неодноразово погрожує використанням ядерної зброї.

Κονκρετιζαція найбільш загального ім’я концептуалізованого поняття відбувається через виділення його основних ознак в складі атрибутивного сполучення. Ад’єктиви найкраще розкривають зміст поняття *πόλεμος*, які характеризують вїїну в Уκράїни як : *επιθετικός* “нападницька”, *αιματηρός* “κροвопролитна”, *βάρβαρος* “варварська”, *ιμπεριαλιστικός* “імперіалістична”, *αδελφοκτόνος* “братовбивча”, *αδικαιολόγητος* “невиправдана”, *καταστροφικός* “руїнівна”, *παράνομος* “незаконна”, *ηλίθιος* “дурна”, *αστραπιαίος* “блискавична”.

Читаемо в CNN Greece: *Από πλευράς του, ο γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ, Γενς Στόλτενμπεργκ, μίλησε για “νέα κλιμάκωση του πολέμου του Πούτιν”, σημειώνοντας ότι “ουδεμία νομιμότητα” έχουν τα σχεδιαζόμενα δημοψηφίσματα και “δεν αλλάζουν τη φύση του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας εναντίον της Ουκρανίας” (20 Σεπτεμβρίου 2022 18:45)* – Зі свого боку генеральний секретар НАТО Йєнс Столтенберг висловив свою думку щодо “нового етапу вїїни Путїна”, зазначивши, що “заплановані референдуми не мають легітимності” і “не змінюють характеру агресивної вїїни росії проти Уκράїни”. *Συνέντευξη στην ιταλική εφημερίδα La Repubblica παραχώρησε ο Ουκρανός πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι λέγοντας πως “ο αστραπιαίος πόλεμος του Πούτινα πέτυχε” και ότι “η χώρα του συνεχίζει να αντιστέκεται” (24 Μαρτίου 2022 12:13)* – В інтерв’ю італійській газеті La Repubblica український президент Володимир Зеленський заявив, що “блискавична вїїна Путїна провалилася” і його країна продовжує протистояти. Читаемо заголовок статті: *Το πασχαλινό μήνυμα του Αρχιεπισκόπου Αλβανίας: Πόνος από τον αδελφοκτόνο πόλεμο της Ρωσίας (20 Απριλίου 2022 23:04)* – Пасхальне вітання Архієпископа Албанії: Біль від братовбивчої вїїни росії. *Ο αδικαιολόγητος πόλεμος της Ρωσίας στην Ουκρανία οδηγεί τα ουκρανικά συστήματα υγείας σε οριακό σημείο (05 Αυγούστου 2022 19:53)* – Несправедлива вїїна росії в Уκράїни приводить українські системи охорони здоров’я до критичної точки. *Έξι μήνες αιματηρού πολέμου και δεν φαίνεται να υπάρχει τέλος (24 Αυγούστου 2022 07:05)* – Шість місяців κροвопролитної вїїни, а завершення й не видно.

У контексті подій в Уκράїни, згадуються такі вїїни як: *Β’ Παγκόσμιος* або *Δεύτερος Παγκόσμιος* “Друга Світова”, *Γ’ Παγκόσμιος* або *τρίτος παγκόσμιος* “Третя Світова”, *πυρηνικός* “ядерна”, *Ψυχρός* “Χолодна”. Читаемо в CNN: *Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία “ξόπνησε” φόβους ακόμη και στην Ελβετία, όπου κάθε κάτοικος έχει εξασφαλίσει μια θέση σε υπόγεια καταφύγια από μετόν, μια πρακτική που ανάγεται στον Ψυχρό Πόλεμο και ξαναγίνεται τάση (04 Απριλίου 2022 19:22)* – Вторгнення росії в Уκράїну “розбудило” страхи навіть у Швейцарії, де кожен житель забезпечив собі місце в підземних бетонних сховищах – практика, що бере свій початок ще з часів холодної вїїни і знову стає популярною тенденцією. *Απειλές Μεντβέντεφ για Γ’ Παγκόσμιο Πόλεμο σε περίπτωση ένταξης της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ (03 Οκτωβρίου 2022 09:25)* – Медведєв погрожує Третьою світовою вїїною у разі вступу Уκράїни до НАТО. *Δεν μπορεί να υπάρχουν*

νικητέςσε έναν πυρηνικό πόλεμοκαι ένας τέτοιος πόλεμος δεν πρέπει ποτέ να ξεκινήσει, αναφέρει ο Ρώσος πρόεδρος, Βλαντιμίρ Πούτιν, σε ανακοίνωση που δόθηκε σήμερα, Δευτέρα, στη δημοσιότητα από το Κρεμλίνο (01 Αυγούστου 2022 19:50) – У ядерній війні не може бути переможців, і така війна ніколи не повинна бути розв’язана, заявив президент росії володимир путін у заяві, оприлюдненій сьогодні, в понеділок, Кремлем. *Μοιραία, η συγκεκριμένη τακτική των ρωσικών δυνάμεων παραπέμπει σε ιδιαίτερα σκοτεινές εποχές του Β’ Παγκοσμίου Πολέμου (04 Νοεμβρίου 2022 10:15)* – На жаль, ця тактика російських військ нагадує особливо важкі часи Другої світової війни.

Епітети *ιερός* “свята”, *ταδίκαιος* “справедлива”, які містять позитивну конотацію (емоційно-експресивне забарвлення, яке входить в лексичне значення слова), в аналізованих текстах ЗМІ вживаються з запереченням та відповідно негативною семантикою: *Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής καταδίκασε απερίφραστα τη ρωσική εισβολή: “Κανένας πόλεμος δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ιερός, ούτε καν δίκαιος...” (10 Μαρτίου 2022 09:27)* – Архієпископ Америки однозначно засудив російське вторгнення: “Жодна війна не може вважатися священною, або навіть справедливою”.

Війна ХХІ століття – це не лише фізична небезпека, це загальний тероризм, застосування різних методів насилля та негативного впливу. Російське втручання в Україну ще більше популяризувало поняття “гібридна війна” та призвело до перегляду цієї концепції як типу збройного конфлікту, в якому нетрадиційна діяльність, інформаційна війна, боротьба в кіберпросторі, а також асиметричні та терористичні форми інтегруються в ціле [1, с. 47]. Засоби медіа відповідно описують події на різних фронтах війни в Україні, згадуючи такі її різновиди як *οικονομικός πόλεμος* “економічна війна”, *κυβερνοπόλεμος* “кібервійна” або ж синонім *κυβερνοεπίθεση* “кібератака”. Наприклад: *“Η δομή της G20 είναι σημαντική, όμως υπό τις παρούσες συνθήκες, όταν οι περισσότεροι συμμετέχοντες βρίσκονται σε κατάσταση οικονομικού πολέμου με εμάς, τίποτα φοβερό δεν θα συμβεί”, είπε ο Πесκόφ σε δημοσιογράφους, απαντώντας σε ένα ερώτημα σχετικά με την πιθανή αποβολή της Ρωσίας. (25 Μαρτίου 2022 14:15)* – “Структура G20 важлива, але в нинішніх умовах, коли більшість учасників знаходяться в стані економічної війни з нами, нічого страшного не станеться”, – сказав Песков журналістам у відповідь на питання про можливе виключення Росії... *η ομάδα των χάκερ ανέφεραν πως “βρίσκονται σε κυβερνοπόλεμοκατά της ρωσικής κυβέρνησης” και έχουν πλήξει δεκάδες ιστοσελίδες ως απάντηση για την εισβολή στη Ουκρανία (25 Φεβρουαρίου 2022 08:16)* – Хакерська група заявила, що вона “веде кібервійну проти російського уряду” і атакувала десятки веб-сайтів у відповідь на вторгнення в Україну.

Інформативно-мовну картину війни в Україні суттєво доповнюють номінативні синтагми з лексемою *“πόλεμος”*: *θύματα του πολέμου* “жертви війни”, *λαίλαπα του πολέμου* “полум’я війни”, *εγκλήματα πολέμου* “військові злочини”, *φρίκη του πολέμου* “жах війни”, *κλιμάκωση του πολέμου* “ескалація війни”, *οι σειρήνες του πολέμου* “сирени війни”, *παραλογισμός του πολέμου* “абсурд війни”, *ορφανά κουτάβια του πολέμου* “цуценята-сироти війни”, *περίοδος πολέμου* “військовий час”, *“οσμη” του πολέμου* “запах війни” та ін.

Приміром, знаходимо в CNN: *Στον παραλογισμό του πολέμου οι λέξεις χάνουν το νόημά τους (13 Μαρτίου 2022 09:00)* – В абсурдності війни слова втрачають свій зміст.

Στο Λβιβ, ένας τοίχος από λουλούδια, μνημείο για **τα θύματα του πολέμου** (24 Απριλίου 2022 21:39) – У Львові з’явилася стіна квітів, меморіал жертвам війни. Οι ανακοινώσεις για τα δημοψηφίσματα έρχονται, δε, την ίδια ημέρα που η κρατική Δούμαενέκρινε νομοσχέδιο, το οποίο εισάγει στον Ποινικό Κώδικα τις έννοιες “επιστράτευση”, “στρατιωτικός νόμος” και “**περίοδος πολέμου**” (20 Σεπτεμβρίου 2022 18:45) – Оголошення про референдуми надходять в той же день, коли Державна дума прийняла законопроект, який вводить у Кримінальний кодекс поняття “мобілізація”, “військове законодавство” та “час війни”. Το Instagramαποτελεί το μέσο ώστε παιδιά από την Ουκρανία που βιώνουν τη **λαιλαπα του πολέμου**, να εκδηλώσουν την αντίθεσή τους με τις ζωγραφίες που δημιουργούν (23 Μαρτίου 2022 21:11) – Instagram став засобом для дітей з України, які переживають війну, висловлювати своє неприйняття через створені ними малюнки. Πόρισμα ερευνητών ΟΗΕ: Στην Ουκρανία διαπράχθηκαν **εγκλήματα πολέμου** (23 Σεπτεμβρίου 2022 16:41) – Висновок слідчих ООН: воєнні злочини, скоєні в Україні. Η Ρωσία ετοιμάζει **κλιμάκωση του πολέμου** (02 Φεβρουαρίου 2023 08:58) – росія готує ескалацію війни.

Суть концепту розкривається і з допомогою предикатів. У цьому випадку виділяємо дієслова зі значенням “нападати, атакувати, вторгтися” – *επιτίθειμαι, εισβάλλω*; “руйнувати знищувати, вбивати” – *καταστρέφω, ισοπεδώνω, αιματοκυλίζω*; “боротися, чинити опір, протистояти” – *πολεμάω, παλεύω, μάχομαι, αγωνίζομαι, στέκομαι, αντιστέκομαι*; “захищати, звільняти, перемагати” – *προστατεύω, απελευθερώνω, υπερασπίζομαι, κερδίζω, νικάω*, а також часто вживані антоніми – *καταλαμβάνω, ανακαταλαμβάνω* – “захоплювати, відвойовувати” та ін. Відвага українців описується на сторінках міжнародних видань: **Θα παλέψουμε μέχρι τέλους στη θάλασσα, στον αέρα, θα συνεχίσουμε να παλεύουμε για τη γη μας, όποιο κι αν είναι το κόστος. Θα πολεμήσουμε στα δάση, στα χωράφια, στις ακτές, στους δρόμους** (08 Μαρτίου 2022 20:31) – Ми будемо боротися до кінця на морі, в повітрі, ми будемо продовжувати боротися за нашу землю, чого б це нам не коштувало. Ми будемо боротися в лісах, на полях, на узбережжях, на дорогах. **Δεν υπάρχει στρατηγική, πρέπει να υπερασπιστούμε την πόλη μας, τις οικογένειές μας, τα παιδιά μας, το μέλλον μας** (14 Μαρτίου 2022 20:10) – Немає ніякої стратегії, ми повинні захищати наше місто, наші сім’ї, наших дітей, наше майбутнє. **Ας διατηρήσουμε την ενότητά μας, ας προστατεύσουμε την Ουκρανία, ας απελευθερώσουμε τα εδάφη μας κι ας μη δείξουμε καμία αδυναμία** (21 Σεπτεμβρίου 2022 07:56) – Зберігаймо нашу єдність, захищаймо Україну, звільняймо наші території і не показуймо слабкості. **Το Κίεβο ορκίζεται πως θα ανακαταλάβει όλα τα εδάφη που έχουν κυριεύσει οι δυνάμεις της Μόσχας, συμπεριλαμβανομένης της χερσονήσου της Κριμαίας, που προσαρτήθηκε στη Ρωσία με απόφαση του Κρεμλίνου το 2014** (19 Ιανουαρίου 2024 08:14) – Київ присягається повернути всі окуповані московськими військами території, включно з Кримським півостровом, який був анексований росією за рішенням Кремля у 2014 році.

У наступних рядках бачимо явище персоніфікації “війни”: ... *ζωγραφίες που εστάλησαν από παιδιά που βιώνουν έναν πόλεμο που έχει καταστρέψει τη χώρα...* (23 Μαρτίου 2022 21:11) – ... малюнки, надіслані дітьми, які переживають війну, що зруйнувала країну... *Ο επιθετικός πόλεμος αποτελεί την τραγικότερη και σκληρότερη προσβολή και άρνηση της (αγάπης)* (20 Απριλίου 2022 23:04) – Агресивна війна – це найтрагічніша й найжорстокіша кривда, це зречення (любові).

Важливими засобами у створенні образу війни в Україні є деривати головної номінації концепту – суфіксальні/префіксальні прикметники та прислівники *πολεμικός, εμπόλεμος* “воєнний, військовий, бойовий”, *προπολεμικά* “період до початку війни”; це також дієслово *πολεμάω* “воювати”; складні лексеми на кшталт *πολεμοφόδια* “боєприпаси”, *ανταρτοπόλεμος* “партизанська війна”, *καταπολέμηση* “боротьба”, *ψυχροπολεμικός* “що стосується холодної війни”, *μεταψυχροπολεμικός* “після холодної війни”.

Ад’єктив *πολεμικός* характеризує іменники: *επιχείρηση* “операція”, *σύρραξη* “конфлікт”, *μέτωπο* “фронт”, *συνθήκες* “умови”, *μηχανή* “машина, схема”, *προσπάθεια* “зусилля”, *αεροπορία* “повітряний флот”, *αεροσκάφος* “літак”, *πλοίο* “корабель”, *ναυτικό* “флот” та ін. Ад’єктив *εμπόλεμος* вживається здебільшого у сполученні з іменниками *Ουκρανία* “Україна”, *χώρα* “країна”, *μέτωπο* “фронт”, *ζώνη* чи *περιοχή* “зона бойових дій”. Перелічені вербалізатори знаходимо, наприклад, в контексті хроніки воєнних подій: *Το χρονικό της πολεμικής σύρραξης στην Ουκρανία:… βρισκόμαστε στην τέταρτη ημέρα των πολεμικών επιχειρήσεων στην Ουκρανία με τους Ρώσους να προσπαθούν να καταλάβουν τους στόχους που εξ αρχής έχουν προσδιορίσει και τους Ουκρανούς να προβάλλουν σθεναρή αντίσταση (27 Φεβρουαρίου 2022 11:00)* – Хроніка військового конфлікту в Україні: ...йде четвертий день воєнних дій в Україні, коли росіяни намагаються здобути цілі, які вони визначили з самого початку, а українці чинять запеклий опір; *Μαζικός ξεριζωμός από την εμπόλεμη Ουκρανία: Χιλιάδες στα σύνορα της Πολωνίας (03 Μαρτίου 2022 21:42)* – Масовий виїзд з охопленої війною України: тисячі людей на польському кордоні; *Από τη μια μέρα στην άλλη, η πρωτεύουσα μετατράπηκε σε εμπόλεμη ζώνη (13 Μαρτίου 2022 09:00)* – З кожним днем столиця перетворювалася на зону бойових дій; *Με το στρατό και την οικονομία της σε “μηχανική υποστήριξη αναπνοής” από τη Δύση, η Ουκρανία “μετρά” σήμερα, 24 Αυγούστου 2022, 31 χρόνια από την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας της μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, εν μέσω ενός καταστροφικού πολέμου που ήλθε να σημάνει το τέλος της μεταψυχροπολεμικής παγκόσμιας τάξης (24 Αυγούστου 2022 07:05)* – 31 зброєю та економікою, які отримали від Заходу “штучну підтримку дихання”, Україна “відзначає” сьогодні, 24 серпня 2022 року, 31 рік від проголошення незалежності після розпаду Радянського Союзу, в розпал руйнівної війни, яка ознаменувала кінець світового порядку, що склався після Холодної війни... *Παράλληλα ο Ρώσος πρόεδρος τόνισε ότι οι ρωσικές δυνάμεις ενισχύουν τις θέσεις τους σχεδόν σε όλα τα εμπόλεμα μέτωπα στην Ουκρανία (14 Δεκεμβρίου 2023 21:30)* – При цьому російський президент підкреслив, що російські війська зміцнюють свої позиції практично на всіх фронтах війни в Україні.

Вербалізатори концепту “війна” характеризуються також системними відношеннями. У мові ЗМІ номінативне поле концепту “війна” об’єктивується через мережу синонімів та антонімів. Синоніми до слів зі значенням “війна” можна об’єднати в синонімічні ряди зі значенням:

1) наступ, вторгнення – *επίθεση* “напад”, *εισβολή* “вторгнення”, *σύγκρουση, σύρραξη* “конфлікт”, *αιματοχυσία* “кровопролиття” та ін. Ці слова, а також їхні деривати вживаються в контексті російської агресії;

2) боротьба, захист – μάχη, αγώνας, πάλη “бій, боротьба”, *αντεπίθεση, αντίθεση, αντίσταση, αντίδραση* “відбиття, контратака, опір”, *υπεράσπιση* “захист” вживаються на позначення українського протистояння.

Найчастіше в аналізованих статтях CNN зустрічаємо лексему *επίθεση* “напад, атака”, а також деривати – *επιθετικός* “нападницький”, *επιτίθεμαι* “нападати”, *κυβερνοεπίθεση* “кібератака”. Слово *επίθεση* вживається в складі таких синтагм як: *ρωσική επίθεση* “російська атака”, *πυραυλική επίθεση* “ракетний удар”, *σκληρή επίθεση* “жорстокий напад”, *αμφίβια επίθεση* “звірська атака”, *μεγάλη χερσαία επίθεση* “масштабна наземна атака”, *τολμηρή επίθεση* “зухвала атака”, *στρατιωτική επίθεση* “військовий напад”, *θανατηφόρα επίθεση* “смертельний напад”, *απρόκλητη στρατιωτική επίθεση* “неспровокований військовий напад” та ін. Російську атаку на Маріупольський театр у жовтні 2022 року назвали тоді **η πιο θανατηφόρα γνωστή επίθεση στον πόλεμο εναντίον αμάχων μέχρι σήμερα (14 Οκτωβρίου 2022 20:43)** – найсмертоноснішим з усіх відомих нападів на цивільне населення у війні до сьогодні.

З самого початку війни росія вперто називає своє вторгнення “спеціальною військовою операцією” – *ειδική στρατιωτική επιχείρηση*. Лексему *επιχείρηση* “операція” здебільшого бачимо в синтагмах зі словами *πολεμική, στρατιωτική, ρωσική*. Читаємо заголовок статті: *Σε νέα φάση η ρωσική επιχείρηση – Αιματηροί βομβαρδισμοί στο Χάρκοβο (12 Απριλίου 2022 23:04)* – Новий етап російської операції – кровопролитні бомбардування у Харкові. Або ж у пізнішому випуску: **...ο πόλεμος, αντί για επιχείρηση δύο εβδομάδων, έγινε ένας πόλεμος διακοσίων ημερών και πλέον (19 Οκτωβρίου 2022 23:42)** – Війна, замість двотижневої операції, стала війною тривалістю в двісті або й більше днів. **“Η ειδική στρατιωτική επιχείρηση (στην Ουκρανία) θα συνεχιστεί μέχρι την πλήρη καταστροφή του ναζιστικού καθεστώτος στο Κίεβο και την απελευθέρωση των αρχικά ρωσικών εδαφών από τα χέρια του εχθρού”, έγραψε ο Μεντβέντεφ με ανάρτηση στο Telegram (30 Σεπτεμβρίου 2023 20:50)** – “Спеціальна військова операція (в Україні) буде продовжуватися до повного знищення нацистського режиму в Києві та звільнення початково російських територій з рук ворога”, – написав Медведєв у повідомленні в Telegram. Читаємо риторіку Орбана, єдиного європейського лідера, який підтримує тісні зв’язки з Кремлем від початку російської агресії в Україні: **Πρόκειται για στρατιωτική επιχείρηση εφόσον δεν έχει κηρυχθεί πόλεμος μεταξύ των δύο χωρών... Όταν οι Ρώσοι κηρύξουν τον πόλεμο στην Ουκρανία, τότε θα είναι πόλεμος...ας χαιρόμαστε όσο δεν γίνεται πόλεμος. Αν γίνει πόλεμος, θα υπάρξει γενική επιστράτευση και δεν το εύχομαι σε κανέναν (21 Δεκεμβρίου 2023 22:02)** – Це військова операція, оскільки між цими двома країнами не оголошено війну... Коли росіяни оголосять війну Україні, тоді буде війна... Давайте радіти, поки це ще не війна. Якщо почнеться війна, буде загальна мобілізація, а цього я нікому не бажаю.

Відстоювання українців своєї свободи та незалежності здебільшого реалізується лексемою *μάχη*, яка вживається також в синтагмах *σφοδρές μάχες* “запеклі бої”, *στρατιωτική μάχη* “військова битва”, *σκληρή μάχη* “важка битва”, *μεγάλη μάχη* “велика битва”, *ενεργειακή μάχη* “енергетична битва”. Дериватами *μάχη* є слова *μάχιμος* “бойовий”, *μαχητικός* “знищувальний”, *μαχητές* “бійці”, *άμαχοι* “мирні жителі”, *συμμαχία* “альянс”, *σύμμαχοι* “союзники”, дієслово *μάχομαι* “боротися” і його дієприкметникова

форма у синтагмі – *η μαχόμενη Ουκρανία* “воююча Україна”. Читаємо слова шахіста Каспарова стосовно боротьби України проти Росії: *...δεν είναι μια μάχη μεταξύ αντίθετων χρωμάτων, αλλά αντίθετων αξιών...* (20 Ιουνίου 2022 18:10). І це справді свідчить про історично тривалий фундаментальний, світоглядний опір України щодо постійної агресії Росії як соціокультурного, політичного і цивілізаційного антагоніста.

Антонімами до поняття “πόλεμος” у контексті російської війни в Україні можна вважати – *ειρήνη* “мир” та *ειρηνευτικές προτάσεις* “мирні пропозиції”, *εκεχειρία* “перемир’я”, *συνομιλίες, διαπραγματεύσεις* “переговори”, *συμφωνία* “угода”, *διπλωματία* “дипломатія”, *διευθέτηση της ουκρανικής διένεξης* “врегулювання українського конфлікту”, *κατάπαυση του πυρός* “припинення вогню”. Завершення війни шляхом дипломатичних переговорів бачили лише представники інших країн, і то здебільшого на початковому етапі воєнних подій. Для самих українців, однак, це було і дотепер є абсолютно неприйнятною думкою. Читаємо в CNN: *Ερντογάν για Ουκρανία: “Λέω ότι μια δίκαιη ειρήνη μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διπλωματίας. Δεν υπάρχουν νικητές στον πόλεμο και ηττημένοι σε μια δίκαιη ειρήνη”* (13 Οκτωβρίου 2022 10:15) – Ердоган щодо України: “Я кажу, що справедливого миру можна досягти дипломатичним шляхом. Не буває переможців у війні і переможених у справедливому мирі”. Тут фіксуємо ще й протиставлення: *νικητές – ηττημένοι* “переможці” – “переможені”. В наступній статті бачимо: *Ο πρόεδρος Βλαντίμιρ Πούτιν δήλωσε σήμερα, Πέμπτη 13/12 πως η Ρωσία θα συνεχίσει με τον πόλεμό της στην Ουκρανία, εκτός αν το Κίεβο κάνει μια συμφωνία που θα λαμβάνει υπόψη τις ανησυχίες ασφαλείας της Μόσχας, προσθέτοντας πως οι στόχοι της “ειδικής στρατιωτικής επιχείρησης” θα εκπληρωθούν σε κάθε περίπτωση* (14 Δεκεμβρίου 2023 13:50) – Сьогодні, у четвер 13/12, президент володимир путін заявив, що Росія продовжить війну в Україні, якщо Київ не піде на угоду, яка враховує інтереси Москви у сфері безпеки, додавши, що цілі “спеціальної військової операції” будуть досягнуті в будь-якому випадку. В наступних рядках знову бачимо явище протиставлення: *Τζέικ Σάλιβαν ... διαβεβαίωσε τον Ουκρανό πρόεδρο πως οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι σύμμαχοί τους είναι αποφασισμένοι να “διασφαλίσουν πως η Ρωσία θα αποτύχει και η Ουκρανία θα κερδίσει”* (16 Ιανουαρίου 2024 17:23) – Джейк Салліван запевнив українського президента, що США та їхні союзники рішуче налаштовані домогтися того, щоб росія зазнала поразки, а Україна перемогла. Протиставлення тут *αποτυγχάνω – κερδίζω*.

Як антонім до поняття *πόλεμος* ми розглядаємо лише *νίκη* “перемога” (*νικάω* “перемагати”), *αποβολή της Ρωσίας* “витіснення росії”, *ήττα /στη Ρωσία/* “поразка росії”, *ανακατάληψη* “відвоювання, повернення”, *υποχώρηση* “відступ ворога”, *αποκατάσταση* “відновлення”, початком чого є *αντεπίθεση* “контрнаступ”. Читаємо на сторінках медіа: *Την αξιοσημείωτη νίκη του ουκρανικού στρατού χαιρέτισε η αμερικανική κυβέρνηση για την ανακατάληψη της Χερσώνας, υποχρεώνοντας τον ρωσικό στρατό σε υποχώρηση* (12 Νοεμβρίου 2022 07:54) – Уряд США привітав визначну перемогу української армії за відвоювання Херсона, що змусило російську армію відступити. *Η Μόσχα είναι αποφασισμένη να επιτύχει τους στόχους της στις στρατιωτικές της επιχειρήσεις στην Ουκρανία, δήλωσε σήμερα ο υπουργός Εξωτερικών Σεργκεί Λαβρόφ, προσθέτοντας ότι η στρατηγική της Δύσης, όπως την αποκάλεσε, να προκαλέσει ήττα στη Ρωσία έχει “αποτύχει εντελώς”* (28 Δεκεμβρίου 2023 13:50) – Москва сповнена рішучості досягти своїх

κίλει у βίικςκβίι οπєраκίи в Уκράїни, заявив σьογοδνί μίнистр заκορδοννικς σπρив Сергій Лавров, додавши, що стратегія Заходу, як він її назвав, завдати πορακι ροσίи, “ποвністю προвалилася”. *Ειδικότερα, σύμφωνα με πληροφορίες, η Ουκρανία τόνισε ότι κλειδί για επιτυχημένη αντεπίθεση είναι η αεροπορική υπεροχή με την προμήθεια F-16 να αποτελεί το πρώτο βήμα. Στην εν λόγω πρωτοβουλία συμμετέχει άλλωστε και η Ελλάδα με την εκπαίδευση πιλότων (11 Ιανουαρίου 2024 08:56)* – Зокрема, як повідомляється, Україна наголосила, що κлючем до успішного контрнаступу є перевага в повітрі, і закупівля F-16 є першим кроком до цього. Крім того, Греція також бере участь у цій ініціативі, проводячи навчання пілотів. *Ουκρανοί στρατιώτες περιμένουν ότι θα μάχονται μέχρι να τελειώσει ο πόλεμος: “Θα μείνω μέχρι να νικήσουμε”... (05 Φεβρουαρίου 2024 15:35)* – Українські військові налаштовані воювати до кінця війни: “Я буду стояти, поки ми не переможемо”...

Серед лінгвістичних засοбів репрезентації κονκєпту “βίиνα”, як вже було згадано вище, виділяємо κομπозити, які завдяки стисненій формальній структурі мовної οδινιцi сприяють κονденσακίи смислу та лаконізаκίи медійного тексту, наприклад: *καταπολέμηση* “боротьба”, *ανταρτοπόλεμος* “партизанська βίиνα”, *ψυχροπολεμικός* “що стοсується холодної βίини”, *αδελφοκτονία* “братοβивство”, *αιματοχυσία* “κροвоπροлиття”, *κυβερνοεπίθεση* “κίбератака”, *εχθροπραξίες* “бойοві дії”.

Слід звернути увагу і на словοσποлучення як на інший структурний момент вербального аранжування κονκєптів [5, с.147]. Отож, βίиνα в аналізованих медіатекстах позначається також так: *στρατιωτική επιχείρηση* “βίиςκвова οπєраκία”, *στρατιωτική επέμβαση* “βίиςκвова інтервенκία”, *στρατιωτικές δραστηριότητες* “βίиςκвова діяльність”, *επιθετική ενέργεια* “наступальні дії”, *ρωσική οργή* “ροсійський гнів”, *αγώνας επιβίωσης* “боротьба за виживання” та ін.

Привертає увагу також спектр асоκιακίи та перелічень, пов’язаних з досліджуваним κονκєптом, як-οτ: *Σταματήστε τώρα τον πόλεμο. Άμεσα σταματήστε κάθε πράξη βίας, οτιδήποτε σκορπάει πόνο και θάνατο (10 Μαρτίου 2022 09:27)* – Негайно зупиніть βίину. Негайно припиніть всі акти насильства, все, що несе біль і смерть. Або ж: *Οι εικόνες είναι σκληρές: Άνελέητοι βομβαρδισμοί, σφοδρές μάχες, άνθρωποι τρομαγμένοι που κρύβονται σε καταφύγια, σημεία ελέγχου, ξεριζωμός, κύμα προσφύγων, νεκροί και τραυματίες (13 Μαρτίου 2022 09:00)* – Картини жорсткі: нещадні бомбардування, запеклі бої, перелякані люди ховаються в укриттях, блокпости, викорчовування, хвиля біженців, загиблих і πορανених.

В медіатекстах зауважуємо різні засοби художнього стилю, які увиразнюють οπєс подій. Приміром, вербалізатори κονκєпту фігурують в κλαδί таких образних засοбів, як епітет, метафора, πορівняння, уοσοблення, κєтоніμια та персонафікаκία.

Особливо продуктивними звісно ж є епітети: *σκληρός* “жорстокий”, *σφοδρός* “лютий”, *άδικος* “несправедливий”, *βίαιος* “насильницький”, *θανατηφόρος* “смертоносний”, *βάρβαρος* “варварський”, *αιματηρός* “κρивавий”, що у ποєднанні з певними лєксємами набувають метафоричного значення, наприклад, *θανατηφόρα επίθεση* “смертоносна атака”, *σκληρών μαχών* “жорстких боїв”, *τραγικότερη και σκληρότερη προσβολή* “найтрагіκνiша і найжорстоκiша наруга”, *αιματηρός πόλεμος* “κρивава βίиνα” та ін. Через майже два роки βίини бачимо в κєκстах CNN: *Διάχυτη*

η οργή των Ουκρανών, τόσο των πολιτών όσο και των αξιωματούχων, κατά των Ρώσων, δύο χρόνια μετρά την εισβολή (31 Ιανουαρίου 2024 20:41) – Широкомасштабний гнів українців, як громадян, так і чиновників, щодо росіян через два роки після вторгнення. Еπίθετο “διάχυτη” можна вважати метафоричним у цьому контексті, адже він передає інтенсивність та загальний характер гніву серед українців.

Серед метафоричних висловлювань знаходимо такі: *...η ευθύνη για την αιματοχυσία βαραινείται στους ώμους του Βλαντιμίρ Πούτιν (10 Μαρτίου 2022 09:27) – відповідальність за кровопролиття лежить на плечах володимира путіна; η Ρωσία μπορεί να καταλάβει το Κίεβο μόνο εάν το ισοπεδώσει (13 Μαρτίου 2022 09:00) – росія може окупувати Київ, тільки якщо зрівняє його з землею. Όταν οι άνθρωποι είδαν ότι οι Ουκρανοί μάχονται, ότι δεν κατεβάζουν τα χέρια, αυτό τους ώθησε να πολεμήσουν – Коли люди бачили, що українці воюють, що вони не опускають руки, це підштовхувало їх до боротьби; ...η Ουκρανία παραμένει ένα ζωντανό, λειτουργικό κράτος, παρόλες τις προσπάθειες του Πούτιν να “δαγκώσει” ένα σημαντικό κομμάτι του ανατολικά (17 Απριλίου 2022 21:29) – Україна залишається живою, функціонуючою державою, незважаючи на спроби Путіна “відкусити” значний шматок сходу; Συνεχίζεται το λουτρό αίματος στον Ρωσοουκρανικό πόλεμο... (14 Φεβρουαρίου 2024 08:34) – Кривава лазня в російсько-українській війні триває.*

Цікавими є цитовані слова В. Зеленського на сторінці CNN у формі метафоричного порівняння – Путін, наче “хижак”, однак, політичний: *“Ομως ο Πούτιν είναι αρπακτικό που δεν ικανοποιείται από τα παγωμένα προϊόντα”, είπε ο Ζελένσκι στην παρέμβασή του στο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ του Νταβός (16 Ιανουαρίου 2024 17:52) – “Але Путін – це хижак, який не задовольняється мороженими продуктами”, – сказав Зеленський у своєму виступі на Всесвітньому економічному форумі в Давосі. “Στην πραγματικότητα, ο Πούτιν ενσαρκώνει τον πόλεμο” (16 Ιανουαρίου 2024 17:52)– “По суті, Путін уособлює війну”, – продовжив український президент.*

Багато метонімічних конструкцій стосуються сторін-учасників війни: *Ηταν η δική μας, μικρή, αλλά, σε ένα βαθμό, σημαντική, βοήθεια στη μαχόμενη Ουκρανία (04 Μαρτίου 2022 19:05) – Це була наша маленька, але певною мірою вагома допомога воюючій Україні; Το Κίεβο θα σταθεί μέχρι το τέλος (13 Μαρτίου 2022 09:00) – Київ стоятиме до кінця; Ο υπουργός Εξωτερικών της Ουκρανίας Ντμίτρο Кулеба χαρακτήρισε τη Ρωσία “τον κορυφαίο ψεύτη του κόσμου” ... (04 Νοεμβρίου 2022 07:51) – Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба назвав Росію “головним світовим брехуном”.*

У текстах грецьких ЗМІ журналісти активно використовують перифразу, що сприяє емоційнішому моделюванню концептуальної структури концепту “війни”. Отож, як негативний феномен, “війна” позначається так: *ειδική στρατιωτική επιχείρηση “спеціальна військова операція”, η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία “російське вторгнення в Україну”, “επικίνδυνο, αιματηρό και βρώμικο” παιχνίδι γύρω από την Ουκρανία... “небезпечна, кривава і брудна гра навколо України”, σκανδαλώδης και άδικη εισβολή “скандальне та несправедливе вторгнення”, τα δεινά και την καταστροφή στην Ουκρανία “страждання і руйнування в Україні”, άδικη και βίαιη εισβολή στην Ουκρανία “несправедливе і насильницьке вторгнення в Україну”, η σημερινή αιματοχυσία στην Ουκρανία “сьогоднішнє кровопролиття в Україні”, “αδελφοκτονία” μεταξύ Ρώσων*

και Ουκρανών “братовбивство між росіянами та українцями”, στρατιωτική επέμβαση “військове вторгнення”, ο ιμπεριαλιστικός ανταγωνισμός “імперіалістичне змаγання”, “ηρωική” προσπάθεια κατά των ρωσικών δυνάμεων “героїчні зусилля проти російських військ”. Вжита на сторінках медіа емоційно-забарвлена лексика створює негативний образ війни загалом, та засуджує російське вторгнення в Україну, наприклад: επιχείρηση-προβοκάτσια “операція-провокація”, σκληρές εικόνες “жорстокі картинки”, ρωσική οργή “російський гнів”, μάχη μέχρις εσχάτων “боротьба до переможного кінця”, αγώνας επιβίωσης “боротьба за виживання”, ενεργειακή τρομοκρατία “енергетичний тероризм” та зрештою – η δράμα “драма”, η μαύρη σελίδα στην ιστορία “чорна сторінка в історії”:

24 Φεβρουαρίου 2022: Η Ρωσία εισβάλλει στην Ουκρανία και ένας πόλεμος ξεκινά τον 21ο αιώνα στην Ευρώπη, και μαζί όλο το δράμα που τον συνοδεύει, ανοίγοντας μια μαύρη σελίδα στην ιστορία (13 Μαρτίου 2022 09:00) – 24 лютого 2022 року: Росія вторгається в Україну і починається війна XXI століття в Європі, а з нею і вся драма, що супроводжує її, відкриваючи чорну сторінку в історії.

Α κінцеву позицію медіавидання CNN Greece та його читачів, а також підсумки за два роки подій, можна побачити у низці статей, що вийшли власне 24 лютого 2024 року, присвячені двом рокам повномасштабної війни в Україні. Один абзац є цілком показовим: Το αφήγημα της Δύσης «στήριξη με κάθε μέσο στο Κίεβο» είναι αυτό που έχει δεχθεί τα σημαντικότερα πλήγματα κι αυτό είναι ίσως και η σημαντικότερη νίκη του Κρεμλίνου. Σε κάθε περίπτωση και με όλα τα σενάρια ανοιχτά η πλήρη της Ουκρανίας είναι δύσκολο να ξεκινήσει να επουλώνεται ακόμη και μέσα σε ένα τρίτο έτος πολέμου, με τους αμάχους να εξακολουθούν να πληρώνουν το βαρύτερο τίμημα σε καθημερινή βάση (24 Φεβρουαρίου 2024 07:08) – Західний наратив про “підтримку Києва за будь-яких обставин” зазнав найсерйозніших ударів, і це, мабуть, найважливіша перемога Кремля. У будь-якому випадку, за будь-яких сценаріїв розвитку подій, рана України навряд чи почне гоїтися навіть на третьому році війни, а найтяжчу ціну продовжують щодня платити мирні жителі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У висновку дослідження зазначимо, що мовне відображення концепту “війна” в грецьких ЗМІ (зокрема в CNN Greece) є складним та образно насиченим. “Війна” – концепт інформативно багатогранний, який в досліджуваному медіатексті вербалізується різнорівневими мовними засобами. Це ключова лексема концепту πόλεμος, а також споріднені слова, деривати, її синоніми, антоніми, синтаксичні сполуки. Найчастотнішими є синтагми з ад’єктивами, такими, як βάρβαρος, αιματηρός, επιθετικός, що надає більш агресивного характеру зображенню подій в Україні.

Найбільш тісно пов’язаними з номінацією πόλεμος є синоніми επίθεση та εισβολή (в контексті російського вторгнення), а також μάχη, πάλη, αντεπίθεση (в контексті відстоювання українців своєї свободи). Отже, відповідним антонімом до πόλεμος з боку українців є ΝΙΚΗ “перемога”, а не просто ειρήνη “мир”. Зауважено, що “війна” в аналізованих медіатекстах втілюється через такі опозиції: επίθεση “наступ” – αντεπίθεση “контрнаступ”, επιθετική ενέργεια “наступальні дії” – αγώνας επιβίωσης “боротьба за виживання”, νίκη “перемога” – ήττα “поразка”, νικητές “переможці” –

ηττημένοι “переможені”, αποτυχάνω “знавати поразки” – κερδίζω “вигравати”, η ρωσική οργή “російський гнів” – η μαχόμενη Ουκρανία “воююча Україна”, καταλαμβάνω “захоплювати” – ανακαταλαμβάνω “відвойовувати”, через які простежується ступінь напруження та конфронтації, протистояння фізичне та ідеологічне.

На основі аналізу показано, що в побудові новинного контенту ЗМІ активно використовують емоційно-оцінну лексику, яка має значний вплив на аудиторію. Широкий спектр стилістичних засобів сприяє формуванню негативного мовного образу війни у медіатексті, допомагає створити максимально живі картини подій.

Згідно з результатами дослідження грецьких медіатекстів засвідчено різке засудження як російської агресії, так і смислу всього концепту, та майже однозначну світову підтримку українців в їх невтомній боротьбі за волю.

Представлена робота є базовою та перспективною у подальшому дослідженні. Завжди актуальний, на жаль, концепт “війна” може стати предметом вивчення на основі будь-якого етнокультурного простору, на матеріалі різних мов чи жанрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бровка О. Що насправді є гібридною війною? // *Актуальні проблеми сучасних міжнародних відносин. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 05-06 листопада 2021 р., м. Дніпро* / ред. кол.: І. В. Іщенко, І. К. Головка, П. Г. Петров. Дніпро : ПринтДім, 2021, 384 с.
2. Війна, конфлікт, агресія. Як правильно називати боротьбу українців та дії росіян. *Твоє місто*. URL: https://tvoemisto.tv/blogs/viyna_konflikt_agresiya_yak_pravylnو_nazyvaty_borotbu_ukraintsiv_ta_dii_rosiyan_130268.html
3. Жайворонок В. Українська етнолінгвістика : Нариси : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Довіра, 2007. 262 с.
4. Мех Н. О. Наскрізнi концепти слово, мова, думка у філософсько-релігійній та мовній картинах світу Григорія Сковороди. Київ : Ін-т укр. мови НАН України, 2005. 237 с.
5. Приходько А. М. Таксономія концептів. *Лінгвоконцептологія: перспективні напрямки* : монографія / авт. кол.: А. Е. Левицький, С. І. Потапенко, О. П. Воробйова та ін. Луганськ : Вид-во ДУ “ЛНУ ім. Т. Шевченка”, 2013. 624с.
6. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К., 2006. 716 с.
7. Словник української мови: в 11 томах. Т. 1. 1970. URL: <http://sum.in.ua>
8. McLuhan M. *Understanding Media; The Extensions of Man*. Cambridge (Mass.) : The MIT Press, 1997. 365 p.
9. Σακελλαρίου Χ. Λεξικό συνωνύμων. Αντιθέτων-Παραγωγών/ Συνθέτων και επιθέτων της δημοτικής. ΣΤ' Έκδοση. Ι. Σιδερής, 1994. 794ς.
10. Kotoulas I. E. The Image of the War against Ukraine in Greek Media. *International Scientific and Practical Conference “Image of Ukraine: Socio-Political Representations and Linguistic Reflection of Military Realities in Foreign and Domestic Media”, June 15-16, 2023*. URL: https://www.researchgate.net/publication/375576036_Ioannis_E_Kotoulas_The_Image_of_the_War_against_Ukraine_in_Greek_Media
11. Dictionary of Standard Modern Greek. URL: www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%BF%CF%82&dq==

REFERENCES

1. Brovko O. Shcho naspravdi ye hibrydnoiu viinoiu? [What is hybrid warfare in reality?]. *Aktualni problemy suchasnykh mizhnarodnykh vidnosyn. Materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. 05-06 lystopada 2021 r., m. Dnipro* / red. kol.: I. V. Ishchenko, I. K. Holovko, P. H. Petrov. Dnipro : PrintDim, 2021, 384 s.
2. Viina, konflikt, ahresiiia. Yak pravylno nazyvaty borotbu ukrainsiv ta dii rosiian [War, conflict, aggression: how to properly label the struggle of Ukrainians and actions of Russians]. *Tvoie misto*. URL: https://tvoemisto.tv/blogs/viyna_konflikt_agresiya_yak_pravylno_nazyvaty_borotbu_ukrainsiv_ta_dii_rosiyan_130268.html
3. Zhaivoronok V. Ukrainska etnolinhvistyka : Narysy [Ukrainian Ethnolinguistics: Essays]: [navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl.]. Kyiv : Dovira, 2007. 262 s.
4. Mekh N. O. Naskrizni kontsepty slovo, mova, dumka u filosofsko-relihiinii ta movnii kartynakh svitu Hryhoriia Skovorody [Core Concepts of Word, Language, Thought in the Philosophical-Religious and Linguistic Worldviews of Hryhorii Skovoroda.]. Kyiv : In-ukr. movy NAN Ukrainy, 2005. 237 s.
5. Prykhodko A. M. Taksonomyia kontseptiv [Taxonomy of Concepts]. *Linhvokontseptolohyia: perspektyvni naprjamky : monohrafyia* / avt. kol.: A. Э. Levyskyi, S. Y. Potapenko, O. P. Vorobjova ta in. Luhansk : Vyd-vo DU “LNU im. T. Shevchenko”, 2013. 624s.
6. Selivanova O. Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia [Modern Linguistics: Terminological Encyclopedia]. Poltava : Dovkillia-K., 2006. 716 s.
7. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tomakh [Dictionary of the Ukrainian Language: In 11 Volumes]. T. 1, 1970. URL: <http://sum.in.ua>
8. McLuhan M. Understanding Media; The Extensions of Man. Cambridge (Mass.) : The MIT Press, 1997. 365 p.
9. Sakellariou Kh. Lexiko synonimon. Antitheton-Paragogon [Thesaurus of Synonyms. Antonyms-Derivatives]. Syntheton kai epitheton tis dimotikis. ST’ Ekdosē. I. Siderēs, 1994. 794s.
10. Kotoulas I. E. The Image of the War against Ukraine in Greek Media. *International Scientific and Practical Conference “Image of Ukraine: Socio-Political Representations and Linguistic Reflection of Military Realities in Foreign and Domestic Media”, June 15-16, 2023*. URL: https://www.researchgate.net/publication/375576036_Ioannis_E_Kotoulas_The_Image_of_the_War_against_Ukraine_in_Greek_Media
11. https://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/search.html?lq=%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CE%BC%CE%BF%CF%82&dq=

Стаття надійшла до редколегії 13.03.2024

Прийнята до друку 06.04.2024

THE CONCEPT OF WAR: LINGUISTIC OBJECTIFICATION IN GREEK MEDIATEXT (HIGHLIGHTING OF EVENTS IN UKRAINE, 2022–2024)

Roksolana Olishchuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000
roksolyana.olishchuk@lnu.edu.ua*

Khrystyna Kuybida

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000
khrystyna.kuybida@lnu.edu.ua*

The research is dedicated to the analysis of linguistic representation of the concept of “war” in articles from the Greek media news platform CNN Greece for the period from February 2022 to February 2024 focusing on the topic of the Russian war in Ukraine. The conceptualized notion under investigation is examined based on linguistic objectification means such as the central nomination of war – πόλεμος, and related units, including cognates and derivatives (πολεμικός, εμπόλεμος, προπολεμικά, πολεμάω), many of which are compounds (πολεμοφόδια, ανταρτοπόλεμος, καταπολέμηση, ψυχροπολεμικός). Regarding the fronts of military events in Ukraine, mention is made of the economic war and cyberwar (οικονομικός πόλεμος and κυβερνοπόλεμος, respectively). The synonyms of war are divided into two groups (επίθεση, εισβολή as a Russian invasion and μάχη, πάλη, αντιπίθεση as a struggle of Ukrainians). Among the antonyms, primary emphasis is placed on the lexeme νίκη. Syntactic combinations with linguistic units of different lexical-grammatical classes (namely attributive, nominative, and predicative syntagms) and some stylistic phenomena (such as association, enumeration, periphrasis) are also considered as verbalizers of war. Figurative means, including epithets, metaphorical and metonymical combinations, are used in media texts to enhance the negative emotional impact of war. The analysis reveals that the war in Ukraine is illustrated in Greek media as aggressive and bloody. The concept of “war”, as demonstrated in the article, is characterized by complexity and multifaceted nominative field in the examined media texts with a negative evaluative marking regarding the aggressor state. The linguistic representatives of the analyzed concept in Greek media texts play a crucial role in forming a negative attitude toward events in Ukraine for Greek readers, contributing to the creation and maintenance of the corresponding emotional mood.

Key words: war, concept, verbalizer, evaluativity, media text.